

Placering av valsedlar i valsedelstall, ansvar för olika valsedlar, samt avskärmningar vid Europaparlamentsvalet 2019

Förslag till beslut

1. Valsedlarna ska placeras i av valnämnden tillhandahållna valsedelstall.
2. Valsedelsställen ska placeras bakom den avskärmning som valnämnden lämnar till samtliga förtidsröstningslokaler och vallokaler.
3. Röstmottagarna ansvarar för att placera ut valsedlarna i valsedelsställen, samt hålla ordning i ställen under hela röstmottagningen.
3. Namnvalsedlar (och partivalsedlar) läggs i bokstavsordning efter partinamn med början i valsedelsställets vänstra spalt uppifrån och ner, därefter den andra spalten uppifrån och ner, osv. Blanka valsedlar placeras längst ner. Se tjänsteskrivelsens bilaga 2.
4. Enligt vallagen ansvarar valnämnden för att följande partiernas namnvalsedlar (och eventuella partivalsedlar) läggs ut:
Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna, Kristdemokraterna, Arbetarpartiet Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna, Feministiskt Initiativ och Piratpartiet.
5. Följande gäller för de partiernas valsedlar som kommunen enligt vallagen inte måste lägga ut:
 - Partierna ansvarar själva för att lämna namnvalsedlar och partivalsedlar till respektive förtidsröstnings- och vallokal. Sedlarna lämnas till en röstmottagare i lokalen. Partierna ansvarar själva för att vid behov lämna fler valsedlar.

Ärende

Vallagen reglerar inte exakt hur valsedlarna ska ordnas i förtidsröstnings- och vallokaler. Inte heller regleras i vilken ordning valsedlarna ska placeras. Utgångspunkten är dock att presentationen av valsedlarna ska vara på ett likformigt sätt.

Det är valnämnden som fattar beslut om hur valsedlarna ska placeras i valsedelsställen.

Valmyndigheten meddelar kommunen vilka valsedlar kommunen måste placera ut. Det gäller de partier som fått mer än 1 % av rösterna i hela landet i något av de två senaste Europaparlamentsvalen.

Det är dock valnämnden som beslutar om hur valsedlar för de partier som inte fått mer än 1 % av rösterna i hela landet i något av de två senaste Europaparlamentsvalen ska hanteras.

Inför valet till Europaparlamentet 2019 har det tillkommit en ny regel i vallagen som säger att den plats där valsedlarna ska tillhandahållas ska vara fri från insyn. Varje förtidsröstningslokal och vallokal kommer därför att erhålla en skärm för detta ändamål.

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelse daterad 2019-03-04 med bilagorna 1-2

Bakgrund

Valsedlar som kommunen ska lägga ut

Partier ska till valmyndigheten ha begärt att de önskar få sina valsedlar för val till Europaparlamentet utlagda i alla lokaler där man kan rösta. Det gäller endast partier som fått mer än 1 % av rösterna i hela landet i något av de två senaste Europaparlamentsvalen, enligt 8 kap. 2 §, p.3 vallagen.

Eftersom hela landet utgör en enda valkrets ställer partierna i normalfallet upp med en kandidatlista vilken motsvarar en namnvalsedel som ska läggas ut. Om något parti skulle ha fler än en lista vid ett Europaparlamentsval är det istället partivalsedlar som trycks för det partiet och som då ska läggas ut. Valmyndigheten kommer i så fall att meddela det i nyhetsbrev till kommunerna.

De partier som har begärt utläggning för valet till Europaparlamentet är:

- Moderaterna
- Centerpartiet
- Liberalerna
- Kristdemokraterna
- Socialdemokraterna
- Vänsterpartiet
- Miljöpartiet
- Sverigedemokraterna
- Feministiskt Initiativ
- Piratpartiet

Det är kommunen, och i praktiken röstmottagarna, som ansvarar för att dessa valsedlar alltid finns på plats.

Valsedlar som partierna själva ansvarar för

De partier som deltar i valet men som inte har rätt att få sina valsedlar utlagda, kan själva komma och lämna sina valsedlar i vallokalen eller röstningslokalen.

Kommunerna har enligt lag ingen skyldighet att hantera dessa valsedlar, utöver ansvaret för ordningen bland alla valsedlar, samt att kontrollera att partiet deltar i valet. Av praktiska skäl kan kommunerna själva besluta om att fylla på dessa partiers valsedlar om det finns valsedlar att tillgå i lokalen. Dock ska partierna själva svara för kontroll att valsedlarna finns att tillgå för röstmottagarna.

Vissa kommuner väljer att hantera distributionen av samtliga partiers namnvalsedlar i röstnings- och/ eller vallokaler. Partierna kan då lämna sina valsedlar centralt till kommunen, som sedan ser till att valsedlarna fördelas och sprids ut till vallokalerna och röstningslokalerna. Det innebär emellertid att kommunen därigenom gör ett åtagande som går längre än den skyldighet som följer av vallagens bestämmelser och som det kan bli svårt att upprätthålla på

ett likvärdigt sätt. Så sent som på valdagen kan komma krav på att kommunen ska lägga ut valsedlar för partier som deltar i valet.

Ordningen bland valsedlarna i valsedelställen

Vallagen reglerar inte exakt hur valsedlarna ska ordnas, det vill säga om de ska läggas i valsedelstall eller på ett bord. Inte heller regleras i vilken ordning valsedlarna ska placeras. Utgångspunkten är dock att presentationen av valsedlarna ska vara på ett likformigt sätt. Valmyndigheten rekommenderar att valsedelstall alltid används för att säkerställa detta och att kommunen använder samma typ av valsedelstall i lokalerna.

Valkansliet har köpt in valsedelstall och det är dessa ställ som föreslås användas som tillåtna valsedelstall i Linköpings kommuns förtidsröstnings- och vallokaler.

Det är valnämnden som fattar beslut om hur valsedlarna ska placeras. Valsedlarna ska vara likformigt presenterade. Valmyndighetens rekommendation är att valsedlarna placeras i bokstavsordning.

Valkansliet föreslår att röstmottagarna ansvarar för att lägga ut och hålla ordning på valsedlar i valsedelställen. Det får till följd att partifunktionärer som kommer med valsedlar till en röstnings- och vallokal ska lämna dessa till en röstmottagare. Röstmottagaren placerar valsedlarna i valsedelstället.

Avskärmning av valsedlar

Inför valet till Europaparlamentet 2019 har det tillkommit en ny regel i vallagen som säger att den plats där valsedlarna ska tillhandahållas ska vara fri från insyn. Enligt regeringens proposition som ligger till grund för förslaget ska valsedlarna i första hand placeras på en avskärmd plats i anslutning till röstmottagningsstället. Om det inte går att ordna får valsedlarna istället placeras avskärmda inne i lokalen. Vilken typ av avskärmning som ska användas är upp till valnämnden att besluta. Oavsett lösning ska följande beaktas:

- Väljaren ska ha möjlighet att ta valsedlar fri från insyn.
- Möbleringen ska uppfylla kraven på tillgänglighet.
- Röstmottagarnas ansvar för ordningen av valsedlar ska kunna upprätthållas.
- Röstmottagarnas och partiernas möjligheter att fylla på valsedlar ska kunna upprätthållas.

I många lokaler kan detta innebära större köbildning och det kan vara värt att överväga att ha fler stationer med valsedlar i anslutning till lokalen än tidigare. Det är viktigt att alla valsedlar finns på samtliga stationer. Kön behöver också ordnas så väljaren ensam kan hämta sina valsedlar, vilket kan kräva fler

röstmottagare. Det är också viktigt att instruera röstmottagarna att valsedlar inte ska fyllas på samtidigt som en väljare tar sina valsedlar.

Regeringen kommer genom en särskild förordning ge kommunerna ett statsbidrag för inköp av avskärmning för valsedlar. Det innebär att varje kommun kommer att få ett belopp motsvarande 2000 kronor per röstmottagningsställe, med undantag för de röstmottagningsställena som har begränsat tillträde (exempelvis vård- och omsorgsboenden och häkten).

Dessutom tilldelas kommunerna viss ersättning för att anlita extra röstmottagare i vallokaler som kan behövs med anledning av det nya kravet på avskärmningen av valsedlar. Ersättningen beslutas av regeringen genom förordningen om statsbidrag för kommunernas medverkan vid 2019 års val till Europaparlamentet. Även i lokaler med begränsat tillträde ska platsen för valsedlar vara avskärmad. Statsbidraget betalas ut av Valmyndigheten senast den 1 april baserat på det antal lokaler som kommunen har meddelat den 15 mars.

Ekonomiska konsekvenser

Valnämnden kommer att få ökade kostnader för inköp av avskärmningar till valsedelsställena i samtliga röstnings- och vallokaler. Vidare behövs minst en extra röstmottagare i varje lokal med uppgift att ordna en strukturerad kö till valdelsställena, hålla ordning i ställen, samt tillse avskärmningarna inte förflyttas så att väljaren kan ta sina röstsedlar utan insyn.

Linköpings kommun kommer att erhålla ett stadsbidrag på 2000 kronor per röstmottagningsställe, men undantag för de röstmottagningsställena som har begränsat tillträde (exempelvis vård- och omsorgsboenden och häkten). Dessutom kommer kommunen att tilldelas viss ersättning för att anlita extra röstmottagare i vallokaler som kan behövas med anledning av det nya kravet på avskärmningen av valsedlar. I vilken grad de nya stadsbidragen kommer att täcka nämndens ökade kostnader är i dagsläget svårt att förutse.

Information eller förhandling enligt lag (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet

MBL-information eller förhandling är inte påkallad.

Valkansliet

Frida Törnqvist

Beslutet skickas till:
Valnämndens sekreterare för
vidarebefordran till samtliga röstnings-
och vallokaler